

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 "
Helyben hához hozva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelent minden nap a hétfő és
szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésénél
vagy megőrzésénél nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Az ideai termés.

Egy hét óta folyik nálunk az aratás, mely a gazdaközönség munkáját a főterméssel, a gabonafélék terméseredményeivel jutalmazza. Ha ugyan jutalmazza, mert bizony sokszor bünteti. Bünteti a rossz munkát, a nemtörődömséget, a tudatlanságot. Mert hiszen nálunk a jó termés ugyiszólván csak az időjárástól függ, holott a fejlettebb nyugoti államokban a magas kultúra erősebben befolyásolja és korrigálja a természet működését. Mi még ettől az állapottól messze vagyunk, hogy pedig közelebb érjünk ahhoz, arra kitértő tervszerű munkával állandóan törekszik az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, a mely megértett és teljesített kötelességéből tanácsot, buzdítással mindig ott van a magyar gazda mögött.

A földművelésügyi miniszterium legutóbbi jelentése szerint a mezőgazdasági terményekből a — gyümölcsötől eltekintve — jó közepes termést várhatunk. De hát miben nyilvánul nálunk ez a jó közepes termés? Buzából 742, rozsból 738 kg. holdankénti átlagban, a melyből éppen csak a mai magas gabonaárak mellett remélhetünk némi jövedelmezőséget, mert a termelési költség évről évre és holt bizonyossággal drágul. De hát mi ez a Német Birodalom 1903—1907. évi közép-

átlag a búzából 1141 kg., a rozsból 932 kg. átlag mellett? Mi ez akkor, ha számításba vesszük, hogy a kapás és szalastakarmány növényekből a termés-többlet még jóval nagyobb és hogy ezt a terméstöbbletet állattenyésztésükben ki-tünően hasznosítják. Hiszen csak 1 q. buzatermés átlag kath. holdankint 20 koronával gyarapítja a föld jövedelmét Németország átlagos buzatermése pedig 464 kg-mal több mint a miénk, tehát ott a föld jövedelmezősége kat. holdankint 9 koronával meghaladja a miénkét, a mely egy hold földnél 2000, a német birodalmi 45. 3 millió hold szántóföldnél pedig több mint nyolcvan milliárd korona értékemelkedést képvisel.

A német birodalmi mezőgazdasági munkásviszonyok azonban semmivel sem kedvezőbbek és viszont a termelési költségek sem nagyobbak, mint nálunk és így a felsorolt adatok oly hatalmas nemzeti vagyongyarapodást jelentenek, amely a megfelelő ipari fejlődés mellett a német nemzetet igazi világhatalommá tette.

Annyi bizonyos, hogy mezőgazdasági termelésben — a hazai anyaföld termőképességét éghajlati és munkásviszonyait tekintetbe véve, ma bátran versenyezhetünk a Német birodalommal, csak éppen a főtényező, a gazdasági szak-tudást kell tőlük elsajátítani. És ez éppen

nem lehetetlen, mert a jó Isten a magyar népet olyan tehetséggel és munkabírással áldotta meg, a melyet más nemzetre nem pazarolt. És hogy ez az istentudás nemzeti intelligencia a kellő szak-tudássá képeztesse, ez első sorban a magunk legsajátabb kötelessége saját magunkkal szemben.

Minő kilátás nyílik meg a magyar nemzeti erő gyarapodására, ha mi a magyar föld termőképességét — buzában kifejezve — az utolsó öt évi 677 kg-ról csak 800 kg-ra emeljük. Ez hazánk 22 millió hold szántóföldjén 550 millió korona évi jövedelmet és 11 milliárd vagyongyarapodást jelent csak a mezőgazdaságban. Pedig a mezőgazdasággal együtt — hiszen ez nálunk minden közgazdasági gyarapodás kuforrása — az ipar és kereskedelem is együtt fejlődik. Bizvást és büszkén állíthatjuk tehát, hogy mihelyt termésátlagunk emelkedésével gyarapítjuk a nemzeti jövedelmet, egész közgazdasági életünk erős fellendülésnek fog indulni.

Aratás idején helyénvaló az ilyenekről elmélkedni. Az idén a közepesnél aránylag jobb termésünk lesz, de ez is csak oly nyomoruságos állagokkal, amelyek Németországban határozottan rossz termésszámba mennének. És ezt a szűkös eredményt is jóformán csak a jó Isten

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A kötelességérzetre való nevelés.

Szilágyi Dózsa, prem. tanár.

Mikor oly tételtől van szó, amelynek nincs meg az a szigorú menete, mint egy algebrai levezetésnek, amely a metafizikai bizonyosság-gal bíró számok merev, tel nem szabható vas-pályáján megy, amikor nem fizikai kísérletről van szó, amelynek műszerei törhetnek, javíthatók, hanem emberről, akinek erkölcsi lélete, szive kísérletek tárgya nem lehet, amikor erkölcsi, neveléstani tételtől van szó, ahol, a tárgy természete szerint, a gondolatok szárnyalhatnak, az érzelmek áradhatnak — akkor az ember nagyon könnyen a gyakorlati élet rovására alkalmazkodik. A nevelésnek meg van az a maximális határa, amelyen túl annak nincs hatása és ez némelyiknél nagyon alacsony fokon áll, amire nézve a körülmények néha igen kedvezőtlenek. Spencer Herbert tulzó, egyoldalú pedagógiai elveit nem fogadhatjuk el. De aláírhatjuk azt, hogy a nők férjhez mennek, anyagi jogokat szereznek, anélkül,

hogy az anyai méltóság erkölcsi oklevelével rendelkezzenek: nevelni tervszerűen nem tudnak, hanem az emberismeret nélkülözhető személyes ötletszerűség széles útján haladnak. Ezt az utat járja a gyerek abban a korban, amelyben fejletlen voltánál fogva nem ő, hanem benne a szülők éne uralkodik, rájuk hárul a felelősség; ily családi körben él, amikor a kötelesség tudata felébred benne, de amikor a nevelés sulypontja még mindig a családi körre esik; ily viszonyokkal szemben nem tud sokat elérni az iskola a kötelességérzetre való nevelésben, ahol az intellectualizmus különben annyira uiteng.

A tapasztalat bizonyítja, hogy mikor az ifju eljut a Sturm und Drang korszakához, amikor mint pl. a leérettségizett ifju főiskolára vagy egyetemre lép, ahol hirtelen egy oly szabadság birtokába lép, amely se koránál, se tapasztalatánál, se tehetségénél fogva őt meg nem illeti, nagyon kevés azok száma, akikben a hivatásszerű komolyság és kötelességérzet élne, ami, — eltekintek azoktól, akiket a szegénység, a létért való küzdelem utal — a jogi oktatásnak — egy illetékes ember véleménye szerint — csődjét jelentheti.

De megdöbbenve gondolok az individu-

alis dispositio nagyhatalmára, amely sokszor egy áttörhetetlen, elolvashatatlan jégkéreg, a nevelési buzgóság minden erélyes ostroma vagy gyengéd szeretetével szemben. Bár nem hiszek a változhatatlan alapkarakterben, de a tapasztalat után, amely sokszor a nevelés terén, a nevelés minden alkalmazható eszközének oly meddőségéről tesz tanúságot mely alannyal szemben nem csudálkozom azokon, akik a nevelésben nem hisznek.

Ezen szó: kötelesség, a latin obligare, a francia le devoir, az angol duty, lekööttséget fejeznek ki, tehát mintegy hirdeti, hogy a kötelesség egy feloldhatatlan, megfélebezhethetetlen egyetemes törvénynek az eredménye, amely jogi alapját és érvényét az isteni akaratban bírja. A kötelességnek tehát tárgyilagos értéke van, amelynek megdöndíthetetlen sziklának kell lenni az érzelmek hullámai közt, világító toronynak, akárhogy sötétítse el lelkünket a hangulat, parancsszavát mindenben keresztül hangoztató urnak kell lenni, akárhogy zugjának a szenvedélyek, vagy ernyedjünk pillanat benyomásai alatt.

A kötelesség egy tőlünk független szükség, amely egy egyetemes törvény bizonyítéka és tükré, mert hisz ami tőlünk függ, elveszti

Tisztelettel értesitem Nagyvárad és vidéke nagyérdemü közönségét, hogy *könyv-, zenemű- és papir-kereskedésemet RÁKÓCZI-UT, Orsolya-zárda épületben a volt KERN-féle fűszerüzlet*

helyén *megnyitottam* A nagyérdemü közönség szives pártfogását kérve, maradtam teljes tisztelettel

Ungváry Gergely.

kegyelmének köszönhetjük, mely a jövő évi termésig áttengeti a magyar gazdaságot, de korántsem tudja meggátolni annak a további eladósodását. Pedig a fegyver a nemzeti jólét fejlesztésére az istenadta termékenység a kezünkben van. Csak éppen élni nem tudunk vele. Mert hogy a terméseredmény és ezzel a nemzeti jövedelem nálunk is óriási arányokban fokozható, azt bizonyítja az egyes kiváló alföldi gazdák példája, akik aszályos években is tíz métermázsra átlagos búzatermést tudnak elérni.

A nemzeti boldogulás fő tényezői a munka, a tőke és mindenek fölött az ezek értékesítő és érvényesítő szaktudás. Tehát első sorban sokat kell tanulunk és dolgoznunk s akkor majd a tőkét, az anyagiakban való önállóságot is megszerezzük a nemzeti jólét és függetlenség kivívására.

A tanítógyűlés. A tanítók országos nagygyűlésének harmadik napja teljes csendben és részvétlenségben folyt le. Alig voltak együtt kétszázan, amikor a gyűlést *Moussong* előző megnyitotta, átadva a szót *Kiss Bélának*, aki a nyugdíjtörvény revízióját sürgette, miután a mostani törvény elavult matematikai alapon van kiszámítva és nem felel meg a kiválománynak. *Kovács Alajos* igazgató a szolgálati pragmatika behozatalára tett javaslatot harminc pontban. A javaslat célja, hogy a tanítóság jogai és kötelességei meghatározva legyenek, hogy az iskola szellemi vezetése a tanítók kezében legyen, hogy a kötelezettségnek, munkakörének megfelelő hely számára biztosítva legyen. A pragmatika jogaiban férfi és nő egyformán esztozik s a fegyelmi uton elmozdított tanító családját a végellátásban megrövidülés nem éri. A két javaslat elfogadásával a VII. ik egyetemes tanítógyűlés véget ért.

Politikai hírek.

Lukács László miniszterelnök hétfőn Budapesten lesz s még aznap elutazik Bécsbe, hogy részt vegyen a *közös miniszteri konferencián*.

Ugyancsak Bécsbe utazik *Hazai Samu* honvédelmi miniszter is, hogy a közös hadügyminiszterrel együtt végezze az utolsó simításokat a véderőjavaslatokhoz készült utasításokon, amelyek közzététele e hó 15. ére van tervbe véve. Természetes, hogy ez utasítások közzétételét megelőzi a véderőjavaslatok szentesítése, amely azért késett, mert a bosnyák tartománygyűlés csak nemrég végzett a maga véderőjavaslatával s úgy akarták, hogy a monarchia valamennyi véderőtörvénye egyidejűleg kerüljön szentesítés alá.

A közös miniszteri konferencia befejezése után kezdődnek majd a *békétárgyalások*. A *N. P. Journal* bécsi jelentése szerint, bár teljes méltánylásra talál ez a siker, a melyet *Lukács és Tisza* elért, mégis, a külföldre való tekintettel nem akarják, hogy a magyar parlament állandósított harc színtere legyen.

Az idézett újság szerint *Lukács László* a közös miniszterségben kapna tárcát s helyébe egy olyan udvari méltóság kerülne, aki, bár távol állott a magyar politikától, de társadalmi téren nagy tekintélynek örvend. Ez az ismerős ismeretlen feladata volna a béke nyélbeütése. Ez esetben valószínű volna *Tisza* távozása az elnöki székéből. Bécsben, hangsúlyozza az idézett lap, nagy súlyt helyeznek arra, hogy a Háznak mai kompakt többsége együtt maradjon.

Ezzel szemben Budapesten úgy tudják, hogy a békén *Khuen Héderváry* gróf munkálkodik s akcióját néhány nap múltán teljes erővel megindítja.

tárgyilagos értékét, elveszti a képességét, hogy oly hűséget teremtsen, amely le tudjon mindennel számolni. Azért erőlteti Kant kategorikus imperativusa, tehetetlen a haszonelvőség megalkuvó öszereskedése, Schopenhauer múlt és változó részvéte, a kultúra haladását imádók minden mámore. Az, hogy a kötelességet a maga nagyszerű nevelő értékével, ez teremti meg a hősokeket, megvédi az egyének és a közjónak a jogát, megőrzi a szabadságot. Bizonyos szükségszerűség a kötelesség, nem mintha a szabadságot megszüntetné, hanem oly értelemben, hogy a meggyőződés, amely sajátjává tette az egyetem-s erkölcsi törvényt, elvi következetességgel szabja ki magának az utat.

A kötelesség erkölcsi kényszer tehát, amely a törvényes mederben tudja tartani, vezetői az ember összes tehetségeit. Az erkölcsi kényszer egy nagy gát, hogy az ember ne talányszerűen, hanem biztosan, ne ötletszerűen, hanem rendezetten, ne máról holnapra éljen, hanem egy örökkévalóságba fűzze perceit, ne a sokszínű szeszélynek hódoljon, hanem vátozhatatlan egyetemhez szabja röpke pillanatait. A víz, tűz, pusztító elemek, ha csak az ember rájuk nem rakja csövekkel, sínekkel, kazánokkal, hőmérővel a törvényszerűség kényszerűtönnyét miáltal a haladás kerekait kovácsolja belőle: a nagy szellem és testi erő csak úgy jelentenek az egyénre és a társadalomra nézve erkölcsi értéket, ha utjokat a kötelesség jelöli ki, amivel az egyén mindenkivel, mindennel és mindenével szemben tartozik.

A tárgyilagossá alappal, értékekkel, céllal bíró egyetemes törvényen nyugvó kötelesség megismerésénél nem gondolok valamely homályos

észrevezésre, amely az öntudat küszöbénél van, amely a vallás; oly téves ismeretere vezet a modernistákat, hanem egy oly ismeretre, amely az öntudat fényénél melexedik, él, cselekszik. Akárhogy fogyjon, vagy növekedjék a kötelességérzet, hisz ez ehasége, mert alanyi világunkba tartozik, de annak tárgyilagossá alapjának minden apály és dagály közepette állandónak kell lenni.

A kötelességnek meg kell maradni, mint a kötelességérzet okának és ez a kötelességérzet a kötelességen át hozzaát az egyetemeshez és ezzel az isteni akarathoz. A főforrás tehát az isteni akarat, amelyből az egyetemes törvényen és kötelességen áömlik a kötelességérzet. Valamint a hegyi tórrások az emberi kéztől távol álló völgyek, hegyek, hegyek központjából veszik kri-tálytisztá, üdítő vizüket: úgy az a kötelességérzet tiszta, üdítő, amely a poros, füstös köznapi élet minden változandóságán felett álló isteni akaratból ered, tápálkozik, tőle el nem hajlik.

Ha a kötelesség jellegének csak ezen vátozatos ismrtetésére gondolok, kénytelen vagyok arra az eredményre jutni, hogy az ifju természete kötelességellenes. Lekötöttség, tárgyilagosság, szükség, erkölcsi kényszer szinte elviselhetetlen fogalmak a gyermek lélek számára; ellenzenves terhek az akaratainak. A nyugtalan ifju nem barátja a szemléletdesnek, ez nem tud az ő lelkében alapot teremteni a kötelesség érzet számára. A lekötöttség, a tárgyilagosság bizonyos merev következetlenséget követelnek az ifjutól, de ennek rájámba egy ifju lelket szorítani nagyon nehéz, mert ez a felületlen csapongás széles medrében szeret élni. A szükség, az erkölcsi kényszer egy járom számára, ame-

Nagyvárad város közügyei

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta meg rendes havi ülését.

A folyó ügyeken kívül csupán néhány adó- és gyógy-díj ügyet tárgyaltak s így csak hamar véget ért a tanácskozás.

Hlatky Endre főispán elnöklete alatt jelen voltak: *Rimler Károly* polgármester, *Bordó Ferenc* főjegyző, *Papp Miklós* min. tan., kir. pénzügyigazgató, *Kiss István* kir. tanfelügyelő helyettes, *May Sándor* kir. főmérnök, dr. *Toury László* v. főügyész, dr. *Nem s Aron* tb. városi főorvos, dr. *Hoványi Géza*, *Rádl Ojton* kir. tanácsos, *Sulyok István*, dr. *Moskovits József*, dr. *Adorján Emil*, *Miskolczy Barna*, dr. *Adorján Armin*, *Kellner György* főállatorvos, dr. *Mihelly Lajos*, *Sztancsics Árpád* kir. ügyész, *Heringh Sándor* aljegyző.

Az előterjesztett polgármesteri havi jelentésből közöljük a következőket:

A közegészségi állapot június hónapban általában kedvezően volt; a halálozások száma 30 al multa felül a születéseket. A fertőző betegségek körül előfordult: a kanyaró 96 esetben, halálozás nélkül, difteritisz 8 esetben, 1 halálozással; vörny 12 esetben, 1 halálozással; hasibagymáz 8 esetben; hőkhurut 1 esetben fordult elő. A fertőző betegségek általában csökkentek. A járványkórházban 31 beteg, a gyermekkórházban 95 fekvő és 442 bejáróbeteg gyógykezeltetett.

Született 60 fiu, 64 leány, összesen 124 gyermek. Elhalt 92 fi, 62 nő, összesen 154 egyén. Városrészenkin elhaltak. Ujvároson 28, Olasziban 31, Váralja-Velencén 26, a kórházakban 69.

A közbiztonsági állapotot júniusban megzavarta a 10. iki utcai zavargás és rombolás, mely a szociálisták által tartott népgyűlésen elhangzott igazgató beszéd hatása alatt keletkezett s heteken át izgalomba és félelembe eítottette a lakosságot. A rendőrség ez ügyben széles körben tartott nyomozást; ezt a napokban befejezi és az iratokat legközelebb a kir. ügyészséghez betérjeszti.

Ezen kívül előfordult: lopás 99, hitelesítési csalás 3, sikkasztás 23, jogtalan elcsapás 8,

lyet a felnőttek is csak akkor vesznek magukra, amikor az életbölcsesség megtudja győzni, hogy a túlnagyo subjectivismus a jogösszeütkezés tág terület alkotja. Nehéz az ifjunak a kötelesség pályájára kényszeríteni önmagát, mert ez az önmegtagadás készt adhatja kezébe, amely alatt mindenki felszisszen, de különösen egy ifju, akinek nincs oly életkomolysága, hogy ez az önlénygözés elengedhetetlen feltételét vele elhitesse, de ha el is hiszi, nincs annyi lelki ereje, hogy gondolkozása és érzés világába fegyelmezettséget vigyen. A landóságot ir elő az ifju számára, aki a benyomások hatása alatt gondolkodik, érez, cselekszik él.

Szóval a kötelesség lekötöttség; az ifju csapongás.

A kötelesség tárgyilagossá; az ifjuban a benyomások nagyhatalma.

A kötelesség, szükség; itt bizonyos féltelenségre való hajlam.

A kötelesség erkölcsi kényszer; itt minden merevségtől való irtózás.

A kötelesség állandóság — itt rohanás és változás.

A kötelesség életkomolyság, amely a multat a jelenrel összekapcsolva a jövőbe néz; — itt a tapasztalatok hiánya, mely csak a jelennek él.

A kötelesség minden sajátja az önmegtagadás terére utal; az ifju egyénisége pedig etől mentekül. Lehetséges, hogy túzása esem, de nem csoda, mert ezeket hőmérővel, vagy sulyal mérni nem lehet, számokkal nem fejezhetem ki, hanem a megfigyelésem, emlékeim eredményét összegeztem egy bizonyos átlagban.

csalás 3 ingó vagyon rongálás 5, hamispénz forgalombahozatala 1, magzatelhajtás 1, testi sértés 37, veszélyes fenyegetés 13, izgatás 1, hat. elleni erőszak 3, tűzvész okozás 3, magánlakásértés 2, b. csületsértés 5, szándékos emberölés büntetvények kísérlete 1.

Letartóztatva volt 27.

Külföldi útlevelel 18 adatott ki.

A közadók június havi bevételi eredménye kedvezőtlen volt, mivel 11486 K 58 fillérrel kevesebb adó folyt b., mint a múlt év megfelelő időszakában.

A polgármester jelentését tudomásul vették.

A silyány tárgysorozat egy pontja keltett némi vitát a szokatlan természeténél fogva molyra készítette a bizottság tagjait.

Egyik Rákóczi-uti bérháznál az egyik ügyvéd lakó, — mert három ügyvéd is van a házban — sérelmesnek találta, hogy a kapu alatt a házigazda egyik oldalról a másikra helyeztette át az ügyvéd címtábláját. A lakbér-szabályzatra hivatkozva, kérte a hatóságot, hogy helyeztesse vissza a címtáblát.

A közigazgatási bizottság visszaadta az ügyet, azzal, hogy puhatolják ki, vajjon az ügyvéd megkérdésére a háztulajdonost, hogy hova helyezze el a címtáblát.

A kir. tanfelügyelő helyettes jelentette, hogy a Csillagvároson építendő községi iskola tervét és költségvetését átvizsgálta és helyesnek találta. Felterjesztik a kultuszminiszterhez.

Az apróbb ügyek elintézése után az ülés véget ért.

A német császár és a cár találkozója.

Szentpétervár, július 4.

(Saját tudósítónktól.) A cár és Vilmos császár találkozója igen jelentőség teljes lesz. A találkozás alkalmával fontos családi aktus fog végbemenni. A cár erre a találkozásra elfogja vinni mind a négy lányát, míg Vilmos császár legidősebb fiát fogja magával vinni. Nagyon valószínű, hogy Vilmos császár fia Olga nagyhercegnőt fogja eljegyezni.

Igy vázolván a köteleltséget erkölcsi ismeretemen alapján, feltárva az ifjú lelket saját tapasztalatom alapján, mert ember vagyok, mert tanuló voltam megfigyeléseim alapján, mert köztük élek, azt hiszem, csak önmagamhoz leszek következetes, ha hangsúlyozom, hogy a köteleltségre való nevelésnél annak a tévyezőnek van leginkább értéke, ami leginkább képesíti az ifjút az egyetemről való függésre, az erkölcsi kényszernek való megfogadására, az elvű következetesség utjának taposására, az önmegtagadásra a legtöbb okot és erőt adja; ezen elsőrendű tényező a vallás.

A vallást veszem úgy, ahogy azt az egyház kívánja: nem tisztán az ész működése, amint ezt Hegel tanítja, nem merő erkölcsi-ség, mint Hamt gondolja, nem is érzélgés vagy vallási érzék, miszticismusra való hajlam, amint a modernisták hirdetik, hanem amely a természetfölötti rendből veszi világosságát, erejét, az ész követelményeit is tisztelben tartja a hit lényegének lerontása nélkül, az akarat elé a végrehajtásra követelményeket szab, szóval van benne cselekvésre, életre hajtó erő.

(Vége köv.)

Munkában a vidéki takarékok.

A pénzdrágaság eddig még mondhatni elég sima keretek között dőcögött és annyiban éreztette hatását, hogy új kölcsönöket nem bonyolítottak le és hogy a kintlevőségek törlesztését jobban firsították a takarékpénztárak. Most már azonban komolyabb formákat kezd ölteni ez az országos baj.

A nagyobb takarékpénztárak ugyan még mindig tartják magukat és úgy intézik ügyeiket, hogy ne kellessen a közönség helyzetét még jobban megnehezíteni. Sokkal veszedelmesebb azonban a vidéki kis takarékpénztárak helyzete.

Ezek a kis takarékok üzleteik legnagyobb részét idegen pénzből csinálták még akkor mikor mindenki kaphatott pénzt, aki csak kért. Most azonban a kis takarékok hitelezői vissza követelik kölcsöneiket és nem hajlandók viszleszámitolásokba belemenni. Ez azt jelenti, hogy a nagy pénzintézetek lassanként bevonják saját szükségleteikre pénzeiket és ez által ugyszólván szívják magukba a kicsi gyenge alapokkal bíró vidéki intézeteket.

Ha mindez csak ily simán menne, mint ahogy azt elmondjuk, nem törődnek vele seki, legfeljebb a takarékok vezetőségei. Sajnos azonban ezek a szorongatott helyzetben lévő vidéki pénzintézetek sokkal több kárt okoznak a gazdának, mint az összes városi pénzintézetek összevéve.

Egy alföldi faluban, ahol a lelkek száma 9000, két takarékpénztár volt 1909-ig. 1909 ben még egy takarékpénztárt létesítettek a kigazdák jóállásai mellett. A megalakulás után volt pénz bőveo. Mindenki kapott amennyit csak akart még pedig olcsó kamatra 6-os sőt 5 és háromnegyed százalékra is. Természetesen betáblázták a kölcsönt és 1912-ig megelégedtek vele, ha a kamatokat fizették az adósok.

1912-ben egyszerre nyugtalanokdni kezdett a pénzintézet és kapkodva igyekezett eleget fenni a hitelező nagytézetek követeléseinek. — A kamatokat minden kötelező okirat sutbadobásával egyszerre felemelte 10—15 százalékra. Ezt még kitudták volna fizetni a gazdák, azonban a tőke 10 százalékának a törlesztését is követelték. Epen most, amikor oly nagy drágaság uralkodik a pénzpiacon érthető, ha a gazdákat igen kellemetlenül érintette a pénzintézetnek nem várt fellépése.

A megszorított emberek nem tudtak fizetni. Erre a takarékpénztár felmondta a kölcsönt és mert az árveréseken senki sem jelentkezett, a házakat az intézet kénytelen volt maga megvenni. Es ma úgy áll a dolog, hogy ebben a községben csupán *egy takarékpénztárnak harminchat háza van.*

Főlösléges azt ismertetni, hogy mit jelent a pénzintézetnek ez az eljárása a gazdákra. De nemcsak ez az egy község van így. Ritka az a község, ahol a nem reális alapon létesült takarékpénztár másképen járt volna el. Ha ez így tart tovább is, az év végén az adósok hetvenöt százalékának a háza takarékpénztárak tulajdonába fog átmenni. Es ezt tudják is a

gazdák. Most valósággal megremülve menekülnek a helyi pénzintézetektől és kölcsöneiket fővárosi kölcsönökkel akarják felcserélni. Hogy sikerülni fog-e, az nagyon kétséges.

Nagy Endre előadásai.

I.

Mese-délután.

Néha az embernek, sőt intézményeknek is olyan sanyaru lehet az anyagi állapota, hogy a legfurfangosabb mentőakciókat kénytelen igénybe venni. Magyarul ezt egy mondják, hogy fűhöz-fához kapkod. Persze a merészebb formáknak nyáron van szezonja, mert ilyenkor érzékeltlenebb a publikum. Ami büszke közpölatánk, a biboros, előkelő belsejű nagy színházunk például most égő színű hatalmas plakátokon és reklámtáblákon kacérkodik a cirkusz közönségével. Boxmécseket rendez. Főnt Pesten csak épp a napokban volt egy hatalmas tornaünnepély a Népoperában: — így gyűjtöttek szegény magyar fiuknak utiköltséget az Olympiádra. A tornászok persze nők voltak. No és most jön a Választó Liga. Edes Istenem, azon tán csak nem fog fennakadni egy eelt mozgalom, hogy miből teremtsen pénzt az agitatórius célokra! Nevetséges! Nem fogja vidéki körutra küldeni Bokányit, sem Justh Gyulát, mert amit ezek mondanának, azért nem fizetne belépődíjat a publikum. Hanem csak ötletszerűleg, mivel tetszik tudni az úgy jön magától, hogy mivel már a felnőtt bácsiknak eleget meséltünk a választójog üdvös hasznáról, hát meséljünk valamit a csecsemőknek — persze nem a választójogról, hanem hát valami-ről. Es ha már mesélni kell, hát akkor itt unatkozik Pesten Nagy Endre — igen, Nagy Endre — ez is csak ötletszerűen jött és majd mesél ő.

Igy aztán testet öltött az idea és most a forró nyárban ide oda fog utazgatni Nagy Endre, hogy pénzt gyűjtsön a ligának. O tudja, hogy ez milyen kellemes mulatság! . . . Lehet, hogy ő megkapja a maga honoráriumát, de a liga nem sok aranyat fog ebből a turából kapni. A jegyek közül ugyanis csak a tiszteletjegyek fogynak el rohamosan s a többi fajtának sehogy sem akad gazdája.

— Nem tudom, kérem — kezdte Nagy Endre a mesedélután — ez a terem nagy ennek a publikumnak, vagy pedig a publikum kicsiny ehhez a teremhez képest?

Aztán meleg, közvetlen modorban csevegett a gyermekeknek, akik voltak tizen és a felnőtteknek, akik voltak negyvenen. A bonnok fekete kalap alatt ültek, az arcuk sápadt volt és sokszor nevettek. A gyermekek piros arcuk, a szemük csillog egy ideig s néha-néha egyik-másik leejti álmosan a fejét . . . Ebből meglehet állapítani, hogy a mesék kitűnőek voltak.

II.

Uj szépségek felé.

Este fél 9 órakor szép számú közönség előtt tartotta meg előadását Nagy Endre. Előbb úgy mutatkozott be, mint szellemes, utólérhetetlenül könnyed és finom conferenciére. Természetesen nem tagadta meg kabarédirektori mivoltát és elparéntálta Kondor Ernő brettlijét, amely hír szerint

A legújabb

nyári czipő újdonságok

MOSKOVITS

Szabett gyári egységárak.

Telefon 687

Bémertéri fióküzletében.

Telefon 687

végleg bezárul e hó 16 án. Aztán rapszodikus gyorsasággal tárgyalta le Tisza házelnökségét, Farkas Pál egyéni véleményét, Lukács Lászlót, az új adótörvényt, a véderőt, az ellenzékeknek a parlamentből való kioperálását stb. stb.

Közben 2 perc szünetet adott magának és szünet után végtelen szomorúsággal jelentette be, hogy ettől kezdve komoly lesz s egy elfelfuttatás-féle, igen zagyva, de azért egységes felolvasást fog tartani. Hát persze sem a kijelentéseit, sem a fényes, de üres axiómáit nem lehet komolyan venni.

Amolyan »jövő zenéje« volt az egész, amit maga legkevésbé kívánna valamikor meghallani.

Az új emberről igyekezett nézeteket adni. Arról a tipusról, amely felrugja a rendet és természetesen első sorban erkölcsi rendtelenségben él. Ezt az embert — ő hiszi — hogy nem sokára elő fogják állítani valamelyik laboratóriumba, mint bármi más szert, anyagot, vagy tudomást is én mit. És ezzel egyidőben, egyszerre nő és fejlődik az új vallás is! Ennek az új vallásnak az alapja az a kellemes állapot, mely megszünteti az élet és halál közti óriási és félelmetes különbséget. Azonban ilyen kellemes helyzetben egyelőre csak a hülyék és gyöngék vannak.

A stilszerűség és összhang kedvéért természetesen sorra került e kabaréfilozófiában a szabadszerelmek is. A közönség rendkívül örvendett és fellélegzett, hogy végre valahára ismét magához tért az előadó ur és okosokat mond. Ebből méltóztassék a többire következtetni.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hír.** Baróthy Pál a nagyvárad kir. ügyészégi vezetője a rendes hivatali felülvizsgálat megejtése végett Berettyóújfaluba utazott.

* **Új gyorsvonatpár Nagyvárad és Budapest között.** Nagyvárad város közigazgatási bizottságának és törvényhatósági bizottságának, valamint a kereskedelmi- és iparkamarának felterjesztésére, valamint dr. Hoványi Géza orsz. képviselő és Rimler Károly polgármester közbenjárására a kereskedelmi miniszter megígérte, hogy Budapest és Nagyvárad között egy újabb gyorsvonatpárt léptet életbe az őszi menetrendben. Mint értesülünk, a kereskedelmi miniszter és a máv. igazgatósága már megtette az intézkedéseket az új gyorsvonat beállításának tekintetében. Az új vonat közlekedési idejét a következőképp állapították meg: az új gyorsvonat este 11 óra 50 perckor indul Budapestről s reggel 4 óra 40 perckor érkezik Nagyváradra. Nagyváradról pedig déli 12 órakor indul egy gyorsvonat, amely délután 4 óra 30 perckor érkezik Budapestre. Szó van továbbá még egy olyan gyorsvonat beiktatásáról is, amely Budapestről délelőtt 10 órakor indulna s déli 1 órakor érkezne Debrecen felé. De Debrecen felé a Püspökladányban egy vegyesvonatot állítanak be, amely a gyorsvonat utasait Nagyváradra szállítaná s így ez a kora délutáni órákban érkezne hozzá.

* **Kinevezés.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a nagyvárad kir. ité. tábla elnöke Blasemann Miklós jogszigorlót díjas joggyakorlókká nevezte ki.

* **Külföldi utazási ösztöndíj iparos ifjaknak.** A kereskedelmi miniszter kiválóbb iparosok továbbképzése és ismeretszerzése céljából több, egyenként 600 koronás külföldi utazási ösztöndíjat létesített. A nagyvárad kereskedelmi- és iparkamarától, a meghirdetett

pályázat alapján, három iparos ifju jelentkezett. A kereskedelmi miniszter már döntött a pályázatok felett s egy ilyen 600 koronás külföldi utazási ösztöndíjat Bauer I. nagyvárad asztalos iparossegédek adományozott.

* **Köszönetnyilvánítás.** Felejthetetlen férjem elhunyt alkalmából mindazoknak, kik benső részvétükkel nagy fájdalomukat enyhíteni igyekeztek, családom nevében is, köszönetemet fejezem ki. Özv. Winkler Lajosné.

* **III. osztály a gyorsvonaton.** Az ország közvéleménye már régen óhajtja, hogy miként külföldön, hazánkban is hozzák be a gyorsvonatoknál a III. kocsiosztályt, hogy a kevésbé tehetősek is igénybe vehessék a gyorsvonatokat. Erre különösen szükség van most, mikor a vasuti menetdíjakat felemelték. Beóthy László kereskedelmi miniszter végre eleget akar tenni a közóhajnak s intézkedett, hogy próbaképpen a gyorsvonatoknál megkezdjék a III. oszt. kocsik járatását. Kísérletképpen egyelőre a bécsi, a budapest-nagyvárad-brassói, orsovai, zimoanyi és mármaroszigeti gyorsvonatoknál állítják be a III. kocsiosztályt. A kísérlet eredményétől függ, hogy végleg behozzák-e a gyorsvonatoknál a III. osztályt. Tehát Nagyváradról is lehet a gyorsvonaton III. osztályban utazni.

Ez a reform mindenestre rekonpenzáció a tarifameelésért, de csak részben. Még mindig megmarad az a sérelem, a mi a legnagyobb bajokat okozza: hogy a városok, különösen a főváros környékén tartózkodó, de a fővárosban elfoglalt egyének számára a tarifameelés valószínű csapás, mert visszakényszerítik őket a főváros drága és szűk lakásaiba. A reform csak akkor lesz teljes, ha a külföld példájára még egy lépéssel tovább megy a minisztérium, behozza a személy és vegyesvonatokon a IV. osztályt s ezzel megnyitja a III. osztályt azok számára, a kik azt a külföldön is használják: a polgárságnak.

* **Vérengző korcsmáros.** Borzalmas dolog történt most a Sánc melletti alsó korcsmában. Tóth József korcsmáros összevezett vendégeivel, akiket ki akart zavarni a korcsma ivójából. Mikor azonban a vendégek nem akartak távozni Tóth revolvert rántott és azzal egy Kolongya Ferenc nevű nagykanizsai embert agyonlőtt. Rémülten menekültek erre a vendégek a korcsmából, ahol a gyilkos korcsmáros ezután magára zárta az ajtót és kedvesével együtt felfegyverkezve várta a hatóság közegeit. A rendőrök és csendőrök valószággal megostromolták a korcsmát, míg el tudták fogni a gyilkost. A harcban két rendőr megsebesült. Tóth öngyilkosságot akart elkövetni, azonban a golyó, melyet halantézának irányított céltévesztett és csak kisebb sebet okozott.

* **Pályázat a vincellér iskolába.** A diószegi vincellér iskolába a jövő tanévre új pályázatot hirdetett a földművelésügyi miniszter. A felvétel feltételei a következők: 1. Legalább 16 éves életkor betöltés. 2. Legalább a népiskola sikeres elvégzése. 3. Ép és egészséges testalkat. 4. Kifogástalan erkölcsi magaviselet. 5. A szülők nyilatkozata arról, hogy a felvett tanuló tanév végéig ki nem veszik s hogy a tápdíjat pontosan fogják fizetni. A felvételi kérvény augusztus 15-ig adandó be.

Középiszkolai

magánvizsgára, érettségire, javító vizsgákra egész nyáron át készülhet a **dr. Kállay-féle szemináriumban** (Budapest, IV. Kaplony-utca 5. Telefon 125-38.) Eredményei közteszámúlag kiválóak.

Vadász urak figyelmébe. A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje. Óriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányú fegyverekből, a legjobb töltények egy külföldi mint belföldi lőporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközölök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe, mert azok tönkreteszik és később többre fog kerülni annak hejreállítására. M. kir. lőporáruda. Telefon 269. Tanoncok felvétetnek. **Ladányi József** puskműves, fegyverkereskedő, Nagyvárad, Pécs.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: Barátságból; ezt követi a boxmérkőzés.

Szombat: A gólya. (Ujdonság, Tanay Frigyes vendégfelléptével.)

Vasárnap délután: Muzsikuleány, este: A gólya. (Tanay Frigyes vendégfelléptével.)

Hétfő: A gólya. (Tanay Frigyes vendégfelléptével.)

Eldöntetlen mérkőzések.

A színházban most már nagyon kedves hangulatban folynak a boxmeccsek. A közönség erősen tippel, a nők idegesen drukkolnak, néha néha tomboló tapsorkán zug végig a szelős arénán és már primadonnája is van a mérkőzéseknek. Ez természetesen az aranylogu rendkívül ravasz Bobby, aki ma alaposan kikapott, — nagy szomorúságára az érte aggódóknak.

Hamilton és Peterson, továbbá Bobby és a nemzet Hugó Scloss mérköztek. Mind a két mérkőzés eldöntetlenül végződött. Az első pár 6 rundot, az utóbbi 8-at verekedett végig. Scloss gyönyörűen küzd és holnap valószínűleg ő kerül ki győztesen. A stilszerű Cox és Box c. darab ment jó összjátékkal a meccs előtt.

Tanay Frigyes Nagyváradon. Ma pénteken, szombaton és vasárnap, három este át a Vígyszínház elsőrangú művésze, Tanay Frigyes, a fővárosi színházi közönség dédelgetett kedvenc szerepét Nagyváradon. Növeli a szenzációs vendégszerep és érdekességét, hogy ujdonságot hoz magával Tanay Frigyes Nagyváradra, — a Vígyszínház most mult szíziójának legfrissebb slágerdarabját, A gólyát. A gólya szel emességéről és frappáns ujságu komikus helyzeteiről mesél hírlenek. A Vígyszínház estéről-estére »táblás házakat« csinált vele. Tanay Frigyes pedig, aki ez alkalommal először játszik a nagyvárad szíziójában a közönség előtt, legjobb alakításában brillíroz. A gólyával. A darab többi szereps elsőrendű tagok kezében van.

SPORT.

Az Olimpiád.

Az egész művelt világ figyelmé a stockholmi Stadion felé fordul, ahol izgalmas, lelkes küzdelmet vívnak a nemzetek egymással: a testi erő, ügyesség, a testi kultúra nemes küzdelmét a babéért.

A nemzetek találkozása ez, a kultúra zászlója alatt. Mi magyarok is őszinte szeretettel, a magyar névhez fűződő dicsőség reményével küldük immár világszerte ismert em-

bereinket a nemzetek versenyére, hogy dicsőséget, nevet szerezzenek ennek a névnek, hogy magyar.

És mi őszintén hálásak lehetünk, hogy felújították a régi görög kultúra eltemetett emlékeiből az olimpiadot, mert itt, ezen a ponton, ott a versenyterén sikerült és sikerül legyőzni, szétosztani a többi kulturnemzetek előtt az ismeretlenség sűrű homályát és a nemzetünk iránt való — elfogultságot.

Ma már a versenyterén diadalmasan ragyog a piros-fehér-zöld lobogó és ennek büszke szép lobogását meg kell látnia, meglátja az egész kulturvilág.

Ezért küldjük mi a mieinket olyan meleg szeretettel, tüzes, lángoló lelkesedéssel a küzdőterre — és ez a mi lelkesedésünk valahogy egészen más, mint a többi nemzeteké — ezért várjuk olyan szorongó és reménykedő figyelemmel a híreket a stocholmi Olimpiádról.

Ezért történt, hogy — amint mondják — az egyetlen első vereség hírére, Budapest utcáin könyezett a közönség, ez az oka, hogy örömrivalgásban törtünk ki mindnyájan, (akitket talán nem is érdekel a sport) amikor jött a hír, hogy a 300 méteres céllövészetben a legelső diadalt a mi emberünk *Frokkopp Sándor* aratta és hogy a football-vigaszversenyben a német csapattal szemben ismét a magyarok győztek 3 : 1 arányban . . .

A vasárnapi football mérkőzések.

Az eddig Nagyváradon szerepelt fővárosi labdarugó csapatok között kétségtelenül a leg-erősebb csapat mutatkozik be vasárnap délután a Rhédey-kerti Sport-téren. A csapat tagjai valamennyien első osztályú labdarugó csapatokból váltak ki és tömörültek a budapesti tisztviselő labdarugó egyesületébe. A csapat tagjai között nem egy országos nevű játékos van és így szereplésük feltétlenül elsőrendű sport jelentőséggel bír.

A mérkőzést a fővárosi csapat felkérése folytán Szabó Andor szövetségi bíró fogja vezetni. A NAC I. csapata a Bácska elleni összeállításban fog kiállni.

A mérkőzés tehát rendkívül érdekes lesz és a kitűnő fővárosi vendégek tiszteletére, valamint az izgalmas mérkőzés megtekintésére bizonyára teljesen megfogja tölteni a közönség a sporttéri pályát, ahol a NAC. rend-zőségének agilitása folytán az egész saison alatt annyi kitűnő sport élvezetben volt része. A mérkőzés a rendes helyárok mellett fog megtartatni és délután fél 6 órakor kezdődik, előzőleg a NAC. II. az Egyetértés I. el a fehér csapat pedig NSC. II. el fog játszani.

TÁVIRATOK.

A király Ischlben.

Bécs, jul. 4.

(Saját tud.) A király ma reggel Ischlbe utazott, ahol két hónapig marad. Az ünnepélyes fogadtatás a kívánságára elmaradt.

Andrássy Gyula állapota.

Tiszadob, július 4.

(Saját tudósítónktól.) Ertesülésünk szerint Andrássy Gyula állapota teljesen kielégítő. A gróf csak ősszel fog a fővárosba utazni, amikor részt fog venni a politikai helyzet rendezésében.

Zalavármegye bizalmatlansága.

Zalaegerszeg, jul. 4.

(Saját tudósítónktól.) A megyebizotti tagok nagy többsége indítványt nyújtott be a törvényhatósághoz, amelyben bizalmatlanságot akarnak szavaztatni a kormányban. A legközelebb tartandó közgyűlésen a vármegye függetlenségi képviselői is részt fognak venni.

Lezuhant aviatikus.

Bukarest, jul. 4.

Ma reggel Curanga hadnagy aeroplánjával mintegy száz méter magasságból lezuhant. A gép alá került és meghalt.

Bányaszerencsétlenség.

Esszen, július 4.

Tegnap délután a Viktória társaság Mátyás nevű tárnájában robbanás történt, amely az egész tárnát elpusztította. Egy munkás meghalt, három súlyosan megsebesült.

A Mátyás tárnában történt robbanás a legújabb értesülések szerint borzalmasabb volt, mint először jelentették. Több munkást a robbanás egészen szétlépett. Számosan fulladás következtében haltak meg. Ezideig 16 holttestet hoztak fel a bányából.

A szmirnai kikötő elzárása.

Athén, július 4.

A török kormány elhatározta, hogy a szmirnai kikötőt aknákkal alázarja és három hajót mellette is süllyesztettek a kikötő előtt.

REGÉNYCSARNOK.

GYÖNGYVIRÁG.

IRTA CSERES ANDOR. 13

— Mit beszélsz te a revolutioról?

— Mama, tanuld meg már egyszer, hogy a jó nevelés megköveteli, hogy tudjuk azt, amiről beszélünk. Az evolutio az állati egyedek fejlődésének tana, melynek csúcspontján az ember áll. Az ember nem más mint állat. Érzelmek, ösztönei, teste, vére, idegei mind oda vezethetők vissza.

Horvátné elképedve hallgatta a leánya bölcsességét.

— Honnan tanultad te ezt? — kérdezte tőle — ha a polgáriban ilyet tanítanak, akkor kiveszlek onnan.

— A polgáriban ilyet nem tanítanak mama. Hanem mi leányok hogyha ilyen cikkekre akadunk hirlapban, könyvben, azt kézzel kézre adjuk és oku'unk.

— Elza más leány! — sóhajtott az anya — Elza! — kiáltott Malvin — Elza a szabadszerелеm híve.

— Ezt már tőle kérdezd meg mama, mert ő a negyedik polgáriba jár, ilyet mi még nem tudunk.

Kapóra jött Elza megjelenése.

— Elza? — kérdezte leányát Horvátné — mi az a szabadszerелеm?

A leány anyjára nézett nagy fekete szemével.

— Miért kérdezel anyám?

— Mert nem tudom.

Elza ajkán fáradt mosoly révedezett.

— Mennyire hátra vagy maradva sóhaj-

totta Elza. — A szabad szerелеm az, hogy a nő szabadon válogathasson a férfiakban és ne legyen egyhez láncolva mint ti a házasságokat. A házasság zsarnoki kényszer, a felvilágosodás csödbe kergeti, megfogja szüntetni. A nő, az anya, az ő joga, hogy férjét válasszon és akkor, amikor szükségét érezi.

Látszott a leányon, hogy amit mond, az lelki meggyőződése. Nem a vér lázongása, hanem komoly észbeli meggyőződés ez.

— Miket halok!

— Miket, anyám? — a tiszta igazságot. Avagy megtudja-e tartani az asszony azt, amire a törvényvel lekötözték? Nem, anyám, ez lehetetlenség, ez ellenkezik a természet örök-törvényével, az igazsággal.

— Honnan tanultad ezt! — kérde Horvátné lángba borult arccal.

— Ti magatok magyaráztátok összejöve-teleitekben, gyűléseiteken, amikor angol, meg svéd nőket hitok meg ide Budapestre. És mi leányok bünt követük el akkor, amikor hiszünk nektek és a természet törvényei után kutatunk. És amikor látjuk, hogy a férfiek mennyire el-lene vannak ennek és az ifjak mennyire rajon-ganak érte, ne támadjon-e fel bennük az a gondolat, hogy mi az ifjakhoz tartozunk, hozzá-jok kell csatlakoznunk.

Horvátné erre igazán dühbe borult.

— Most már tudom, hogy mi a szabad szerелеm, nekem szabad tudnom, mert anyád vagyok; de hogyha te nem tudod, akkor buta vagy, hogyha pedig tudod, akkor rossz leány vagy, egyen meg a . . .

Annyira dühre gerjedt, hogy a leány is jónak találta elkotródni előle.

Amikor a szobákol kitépegett, szembe ta-lálta magát a bonneval, aki valami ruhafélt cepelt a szobába.

— Hát maga miféle hiten van? — kér-derde tőle németül.

— Római katolikus vagyok! — felelte Augusta.

Horvátné tulajdonképpen oem a leány val-lását akarta tudni, hanem azt, hogy hát neki nincs-e agyában valami olyan eszme, amiót a leányai vallottak, ezért meglepte a válasz.

— Tisztára megbolondult! — riadt a bon-ne-ra. — Hallja, maga tanulhatna valamit az én leányaimtól, akikkel sülvé-főve együtt van.

Augusta nem értette meg az asszony nyi-latkozatát.

— Ha nincs megelégedve a nagyságos asszony velem, hajlandó vagyok eltávozni.

— Ni, mi lelte magát? — sápitott a nagy-ságos asszony. — Maga el akar menni? Inkább nevelte volna a leányaimat jól, hogy a fejökbe ne jöjjon a gomba, ért! — a bolond gomba.

— En bonne vagyok, nem nevelő! — durcáskodott Augusta.

Ot esztendeje, mióta nálam van, ez alatt az idő alatt lehetett volna magából nevelő! — Tudja mit, megjavítom a fizetését, csak verje ki a leányaim fejéből a bolond gombát.

— Nem lehet nagyságos asszonyom! — felelte a leány fejét felemelve s szeméit az asz-szonyra szegezve.

— Nem lehet? — miért nem lehet? — a Horvát Jenő felesége nem ismer lehetetle-n-séget.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Milyen lesz a termés Biharban? A vármegyében megkezdődött az aratás. Egyes nagybirtokokon már kereszték is vannak. Különbösen a szalontai járásban folyik javában az aratás. Mindenki félve gondolt ebben a járás-ban az aratásra, mert szinte össze lehet szám-lálni azt a néhány hold földet, ahol a szél nem döntötte volna le a búzát. És most, mikor javában peng a kassa, meg van lepődve min-denki. A lapoknak előre jelzett szenzációs hí-r-adásuk, hogy a legrosszabb termés várható

egyáltalán nem felel meg a valóságnak. Tény az, hogy a buza megvan dőlve, azonban rossz termés egyáltalán nem lesz. Ezt a jobb termések közé lehet sorolni az ideit. A buza ugyanis igen kedvező időt kapott a fejlődésében és amikor már meg volt a kalász, ki voltak fejlődve a szemek, akkor jött a szél, melynek következtében megdőlt. Az aiatók annyiban paraszkodnak, hogy nehezebben lehet haladni, de máskülönben jól fizet a buza. Vannak ugyan egyes vidékek, ahol az árvíz nagyobb károkat okozott, az ilyen vidék azonban elenyészően kevés a többi jól fizető vidékhez képest. Így vanunk a gyümölcsösökkel is. Sok helyen a jég és fagy megtizedelte a gyümölcsösöt, viszont példának okául a Körörs völgyön igen szép termés lesz a gyümölcsösök is.

Gabona üzlet. Budapesten

A gabonatözsdeén tegnap kisacé élénkebb volt a hangulat. Bácskai rossz hírekre a buza határidő árfolyama 10 fillérrel emelkedett. Kész árú változatlan.

Határidők sárlata:

Áprilisi buza	— — — —	11.79
Októberi buza	— — — —	11.50
Októberi rozs	— — — —	9.31
Októberi zab	— — — —	9.86
Aug. tengeri	— — — —	8.77
Szept. tengeri	— — — —	8.85
Májusi tengeri (1913)	— — — —	7.53

Nagyváradon

O árúktan kevés üzlet fordul elő. A malmok miután nagy liszt kézzel rendelkeznek, nem szívesen vásároltak. Új árúban viszont az eladók tartózkodók.

Árak:

Buza	— — — —	11.30—11.40
Rozs	— — — —	9.60—9.65
Árpa	— — — —	10.—10.20
Zab	— — — —	10.30—10.50
Tengeri	— — — —	9.70—9.80

Budapesti értéktözsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókájának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	841.—
Osztrák hitelrészvény	— —	644.—
Jelzálogbank	— —	463.—
Leszámitoló és pénzváltó	— —	542.—
Városi vasút	— —	416.50
Közuti vasút	— —	764.—
Osztrák államvasút részvény	— —	719.—
Salgótarjáni község	— —	761.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 49	9 50	2 19	4 39	8 10
V.-Velece	7 59	10 00	2 29	4 49	8 20
Rontó	8 16	10 16	2 46	5 06	8 44
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 51	5 11	8 49

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 29	7 11	9 29
Rontó	9 04	11 04	3 34	7 16	9 34
V.-Velece	9 17	11 19	3 47	7 31	9 47
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 57	7 41	9 57

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 01	2 30	4 50	8 81
V.-Velece	8 10	10 10	2 40	5 00	8 41
Rontó	8 26	10 26	2 56	5 16	8 56
Félix-fürdő érk.	8 38	10 38	3 03	5 23	9 03

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 39	3 10	6 50	9 10
Rontó	8 47	10 46	3 17	7 08	9 17
V.-Velece	9 00	10 59	3 30	7 20	9 30
Nagyvárad érk.	9 10	11 09	3 40	7 30	9 40

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtokvasárlási, eladási és erdő becslési irodája

RÁKÓCZI-UT 10. SZAM.

Helybeli és vidéki telefonszám 725

2—3 középiskolát végzett fiu

nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514

Etvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárak.

Évlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

FÉLIX-FÜRDŐ

nyári és téli gyógyhely. Európa leggazdagabb kén-só hevíz forrása. Víz hőfoka 49° C. 17 millió liter víz mennyiség. Csusz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben 9200 beteg hagyta el gyógyultan, javultan a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. **Penzió rendszer október 1-től május hó 1-ig.** Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba világítás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pocró-czoással hetenként **56 koronába** kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdővel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben megbülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirat, interurbán telefon, állandó gyógyszerár a fürdő telepen. Prospektust küld az **igazgatóság.**

„STANDARD” TÁRSASÁG VEGYÉSZETI GYÁR

BUDAPEST, IV. MAGYAR-UTCZA 44. SZ.

Poloska, moly és egyéb féregirtást egy évi jótállással vállalunk vidéken is.

Poloska és egyéb féreg irtáshoz ajánljuk szabadalmazott gázfejlesztő anyagunkat, melynek egyszerű alkalmazásával a poloskától végleg megszabadulhat,

1 szobára elegendő anyag 5 koronába kerül.

Feltétlen biztos hatású sváb és ruszni irtószer kilója 4 korona.

Légirtó folyadék és por kilója 4 korona.

Patkány és egérirtáshoz ajánljuk patkány és egér-tífusz-bacilust. A 20. század legmegbízhatóbb patkány és egérirtó szere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem veszedelmes, tehát mindenütt elhelyezhető. A patkány és egér-tífusz bacilus árai:

1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 6 K

1 nagy „ 3-600 „ „ 12 K

Megnyilt a Püspökfürdő.

Tavaszi pompájában kibontakozva virágos fáival fenséges látvány a Püspökfürdő. A gyönyörű üdülő és gyógyhely most kitűnő uj kézbe került. A Püspökfürdő bérletét régi, kiváló, kipróbált ember **Dancs István** vette át, aki rendkívüli gondnal, izlés-sel, minden modern igénynek megfelelően rendezte be az éttermeket, fürdőket, s valóságos kis paradicsomot varázsolt a zöldelő platánok közé. A Püspök-fürdő máj. 1-én nyilt meg s máris igen nagy számban keresi fel a közönség, mely nem csak gyógyulást de kellemes szórakozást is talál.

JÉGSZEKRÉNYEK, FAGYLALT-GÉPEK, PERMETEZŐK

legnagyobb
választékban

Telefon 390.

TARSOLY és RISZTÓ

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

különlegességek
vaskereskedésében

Telefon 390.